

Seminář č.3

Osobnost učitele

- A. požadavky na profesi učitele
- B. kompetence v učitelském vzdělávání

Osobnost učitele

Jaký by měl učitel být ?

- důsledný
- komunikativní
- kreativní
- laskavý
- nápaditý
- pracovitý
- přiměřeně přísný
- shovívavý
- tolerantní
- trpělivý
- vzdělaný
- zásadový

Učitel by měl mít:

- Vstřícný vztah k žákům
- Schopnost empatie-schopnost vnímat žákovu osobnost
- Smysl pro spravedlnost
- Smysl pro humor
- Schopnost zaujmout žáky
- Organizační schopnosti
- Ekologické myšlení a chování
- Společenské vystupování

A. POŽADAVKY NA PROFESI UČITELE

1. Pedagogické znalosti
2. Pedagogické dovednosti
3. Schopnost evaluace pedagogické činnosti

1. Pedagogické znalosti

- **Znalosti obecné didaktiky** (metody, formy, struktura vyučování, řízení práce žáků)
- **Znalosti kurikula**
- **Znalosti kontextu** (historické, kulturní, filozofické základy vzdělání)
- **Znalosti sama sebe** (slabé a silné stránky osobnosti)

znalosti

- **Kauzální** (vztahy mezi vyučováním a učením)
- **Normativní** (znalost cílů vzdělávání)
- **Empirické** (vznikají na základě zkušeností a jejich reflexe)
- **Předmětové** (obsahové)
- **Všeobecné** (všeobecný rozhled učitele)

2. Pedagogické dovednosti

- jsou účelné a cílené **činnosti** učitele zaměřené na řešení pedagogických situací
- jsou založeny na **individuálních zkušenostech** (k upevňování a krystalizování dovedností dochází při hospitacích, prvních výstupech v hodinách)
- neodmyslitelnou součástí vytváření a rozvoje pedagogických dovedností je **sebereflexe a sebehodnocení**

PEDAGOGICKÉ DOVEDNOSTI

1. Plánování a příprava vyučování

-formulace výchovně-vzdělávacího cíle, volba vhodných vyučovacích prostředků, kterými se možné cílů dosáhnout (vhodné metody a formy výuky, příprava pomůcek, rozvržení času)

- s cílem něco naučit, a ne jen “odučit“

2. Organizační a realizační dovednosti

-dovednost motivace a aktivizace žáků

-dovednost udržení pozornosti žáků a kázně

-nutná je příznivá atmosféra ve třídě

3. Jazykové, sociálně-komunikativní a prezentační dovednosti

- odráží osobnost člověka, jeho kultivovanost, odborné znalosti

4. Dovednost přizpůsobit se prostředí i změnám pedagogické situace, schopnost modifikovat metody podle situací (schopnost improvizace)

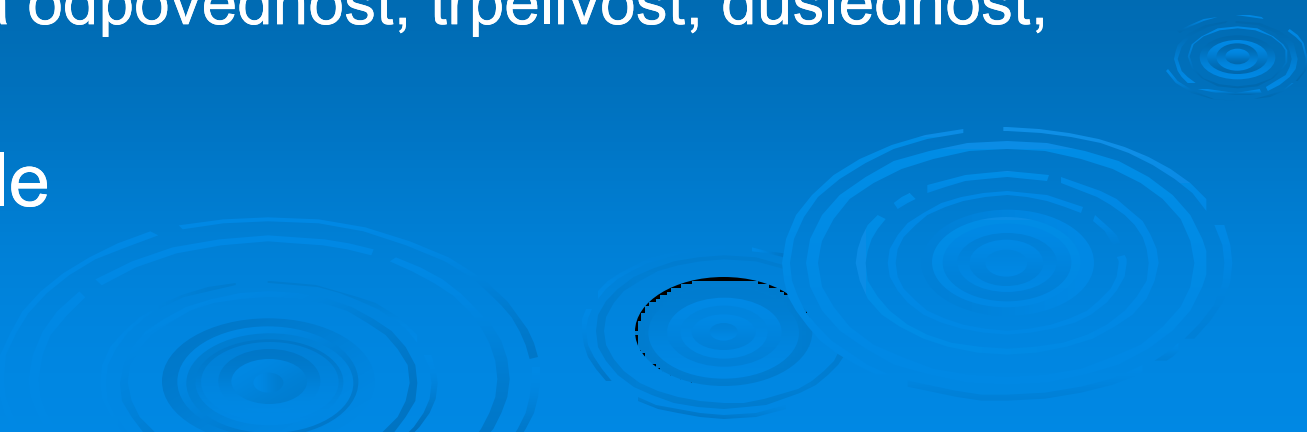
5. Diagnostické a evaluační dovednosti

- sledování reakcí žáků, jejich činností a chování (zpětná vazba)
- spravedlivé a objektivní hodnocení výkonu žáků a využívání hodnocení jako účelné motivace (využívat různé způsoby hodnocení)

6. Dovednosti sebehodnocení

- důležité pro zkvalitnění pedagogické činnosti
- sebereflexi lze aplikovat na základě záznamů vlastních výstupů + zpětná vazba od kvalifikovaných pozorovatelů

autorita učitele

- přirozená autorita učitele je vybudována na:
    - získané odbornosti a schopnosti jejího uplatnění
    - ochotě žákům pomáhat
    - umění vyslechnout je
    - řadě charakterových vlastností osobnosti člověka (empatie, tolerance, kreativita, smysl pro spravedlnost a odpovědnost, trpělivost, důslednost, pracovitost)
    - úsměv učitele
-

3. Schopnost evaluace pedagogické činnosti

- **Hodnocení práce učitele** (zaměřené na jeho znalosti a dovednosti)
- **Pozorování činností učitele** při vyučování v rámci hospitace (písemný záznam pozorování, řízený rozhovor s učitelem, výpovědi žáků o svém učiteli- dotazníky)

B. Kompetence učitele

- schopnost pedagoga využívat jeho vědomostí a dovedností v nových profesních situacích
- Řada autorů vymezuje kompetence jako souhrn způsobilostí (např. způsobilost účinně motivovat žáky, interpretovat příčiny kázeňských problémů, jednat s rodiči atd.)

Kompetence učitele

(podle Švece)

1. Kompetence k vyučování a výchově
  2. Osobnostní kompetence
  3. Rozvíjející kompetence
-

1. Kompetence k vyučování a výchově

- Psychopedagogická (zaměřená na projektování postupů podněcujících učení žáků)
- Komunikativní (umožňuje účinnou komunikaci mezi učitelem a žáky v různých ped. situacích)
- Diagnostická (učitel dovede diagnostikovat nejen vědomosti a dovednosti žáků, ale také jejich pojetí učiva)

2. Osobnostní a pedagogické kompetence

- **vrozené způsobilosti** (např. schopnosti a pedagogické nadání, empatie, flexibilita)
- **způsobilosti získané učním** (pedagogické vědomosti, dovednosti a zkušenosti, schopnost sebereflexe)

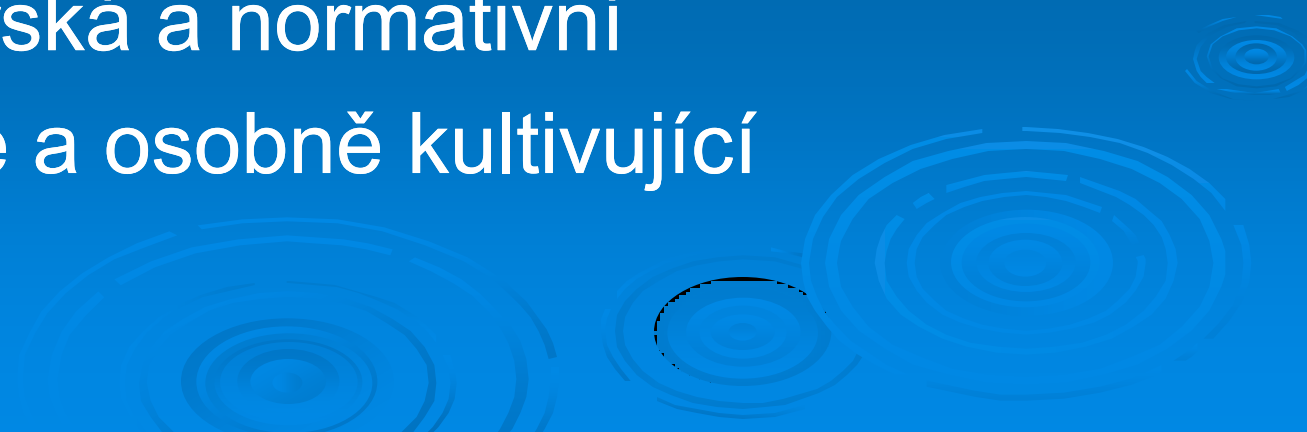
3. Rozvíjející kompetence

- Informační (spočívající ve zvládnutí moderních inf. technologií a jejich využití v práci učitele)
- Adaptivní (umožňující učiteli orientovat se ve společenských změnách)
- Výzkumné (umožňující učiteli řešit pedagogické problémy s využitím vědeckých metod a zkoumat svoji ped. činnost)
- Seberefektivní (umožňující učiteli zamýšlet se nad svou pedagogickou činností a projektovat změny)
- Autoregulativní (spočívající ve zdokonalování jeho vyučovacího stylu a ped. dovedností)

Kompetence učitele

(podle Vašutové)

1. Předmětová
  2. Didaktická a psychodidaktická
  3. Pedagogická
  4. Diagnostická a intervenční
  5. Sociální, psychosociální a komunikativní
  6. Manažerská a normativní
  7. Profesně a osobně kultivující
-

1. Kompetence předmětová

- učitel má osvojeny systematické znalosti z aprobačního oboru
- je schopen transformovat vědní poznatky do vzdělávacích obsahů vyuč. předmětů
- integrovat mezioborové poznatky
- umí vyhledávat a zpracovávat informace

2. Kompetence didaktická a psychodidaktická

- ovládá strategie vyučování a učení
- dovede využívat vyučovací prostředky
- dovede využívat nástroje hodnocení žáků
- zná vzdělávací program a dovede se podílet na tvorbě ŠVP
- dovede využívat informační a komunikační technologie pro podporu učení žáků

3.Kompetence pedagogická

- dovede se orientovat v kontextu výchovy a vzdělávání na základě znalostí vzdělávacích soustav
- ovládá procesy výchovy na základě psychologických, sociálních a multikulturních aspektů
- je schopen podporovat rozvoj individuálních kvalit žáků
- má znalosti o právech dítěte a respektuje je ve své pedagogické práci

4. Kompetence diagnostická a intervenční

- pedagog dovede použít prostředky pedagogické diagnostiky na základě individuálních a vývojových zvláštností žáků
- dovede diagnostikovat sociální vztahy ve třídě
- ovládá prostředky zajištění kázně ve třídě
- dovede pracovat se žáky nadanými i se žáky se specifickými poruchami učení
- je schopný rozpoznat sociálně patologické projevy žáků (zná jejich možnosti prevence a nápravy)

5.Kompetence sociální a komunikativní

- pedagog ovládá prostředky socializace žáka a utváření příznivého pracovního klimatu ve třídě na základě sociálních vztahů mezi žáky
- dovede řešit sociální situace ve třídě
- ovládá prostředky pedagogické komunikace (dokáže je uplatnit i při komunikaci s rodiči)

6.Kompetence manažerská a normativní

- pedagog má znalosti o zákonech a normách vztahující se k jeho profesi
- ovládá administrativní agendu
- dovede organizovat práci žáků a řídit jejich vzdělávání (i mimovýukové aktivity)
- je schopen vytvářet projekty

7.Kompetence profesně a osobně kultivující

- pedagog má široký vědomostní a kulturní rozhled
- je schopen reflektovat vzdělávací potřeby a zájmy žáků
- má předpoklady pro kooperaci se svými kolegy a je schopen sebereflexe

Seminář č.4

- Vyučovací styl učitele
- Didaktické řídicí styly
- Praktické využití didaktických metod